

Nr 21.

Av herr **Persson** i Tofta, om förlängd giltighetstid för och utvidgad tillämpning av lagen med vissa bestämmelser mot oskäligen arrendestegring.

Vid 1918 års riksdag antogs för tiden intill den 1 juni 1919 lag mot oskäligen arrendestegring, vilken lag sedan, med viss av den förlängda giltighetstiden påkallad ändring, i enlighet med beslut av 1919 och 1920 års riksdagar, prolongerats för ett år i sänder.

Denna lag ger som bekant möjlighet att modifiera arrendevillkor grundade på avtal före den 1 oktober 1917, då arrendator är pliktig att helt eller huvudsakligen utgöra arrende genom avlämnande av mjölk, smör, fisk eller annat naturalster och å dylikt vederlag efter avtalets ingående inträtt sådan prisstegring, som därvid icke lät sig beräkna, så att den utfästa legan i följd härav uppenbart var oskäligen.

Lagen i fråga har säkerligen varit behövlig och förhållandena äro tvivelsutan fortfarande sådana, att en ytterligare förlängning av lagens giltighetstid är av behovet påkallad, varföre jag antager, att Kungl. Maj:t även i år kommer att föreslå riksdagen en dylik förlängning. Då jag emellertid observerat, att flertalet av länsstyrelserna i riket uttalat sig i motsatt riktning, så kan det ju tänkas, att Kungl. Maj:t icke finner sig föranlåten att förelägga riksdagen någon proposition i ämnet, och har jag därför motionsvis velat framföra frågan, så att riksdagen även i år kommer i tillfälle att härom fatta beslut.

Det finnes i alla fall en kategori arrendatorer, vilka erlægga sina arrendeavgifter i form av naturaprestationer, men som icke alls blivit beaktade eller hjälpta av den ifrågavarande lagen, nämligen dagsverkstorparna. Får man inblick i huru förhållandena gestalta sig för en hel del av dessa, så kan man inte gärna komma ifrån den uppfattningen, att den ändrade prisnivån haft minst lika menlig inverkan för dagsverkstorparna som för mjölkarrendatorer och andra för vilka lagen mot oskäligen arrendestegring är avsedd, och att lagstiftaren sålunda är pliktig att genom utvidgning av den ofta nämnda lagens giltighetsområde lämna bistånd även åt denna, visst icke fåtaliga grupp av strävsamma samt under blygsamma och i många avseende ogynnsamma villkor levande samhällsmedlemmar.

Som exempel kan jag nämna en kronodomän i min hemtrakt som, om jag minnes rätt, omfattar en areal av omkring 180 har och vilken ut-
Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 7 häft. (Nr 21—23.)

arrenderades år 1907 på 20 år mot ett årligt arrende av 3,400 kr., sålunda icke fullt 19 kr. per har, därvid arrendatorn ändå icke allenast i stort sett är befriad från byggnadsskyldighet utan även fått kvitta arrendet mot verkställd täckdikning. Å ifrågavarande domän finnes närmare ett 10-tal torp, vardera innehållande omkring 3 har, vars innehavare visserligen äro befriade från underhåll av husen, vilka tillhöra kronan och skola underhållas av arrendatorn till huvudgården, men som för dessa torp på 3 har skola till arrendatorn av huvudgården utgöra 2 mandagsverken i veckan och dessutom 15 kvinnsdagsverken om året, allt på egen kost. Det är tydligt att redan med de prislehållanden, som voro rådande 1907, var torparnas arrende ingalunda lågt, men efter de prisstegringar på mänsklig arbetskraft och livsförnödenheter, som ägt rum under de senare åren, har detta arrende blivit häpnadsväckande högt. Under det att arrendatorn av huvudgården har sitt arrende, som utgår i penningar, oförändrat och sålunda enbart haft fördel av prisstegring och efter förflutna tidsförhållanden uppskattad billig arbetskraft, ha torparna fått sina arrenden åtminstone tredubblade. Om man värderar ett mansdagsverk på egen kost till 5 kronor och ett kvinnsdagsverke till 4 kronor, vilket jag förmodar icke kan anses för högt, så få dessa torpare erlægga i arrendeavgift omkring 193 kr. per har eller åtminstone 10 gånger så mycket som arrendatorn av huvudgården.

Detta är nu ett exempel, men jag tvivlar icke ett ögonblick på att om man toge sig för att undersöka förhållandena i olika delar av landet, skulle man träffa på en mångfald av liknande. Mig synes därför att sedan missförhållandena uppmärksamrats, är det lagstiftarens plikt att komma dessa hårt pressade samhällsmedlemmar till hjälp och jag har ansett en utväg härtill föreligga genom utvidgning av tillämplighetsområdet av lagen mot oskälig arrendestegring.

I anslutning till vad sålunda anförts får jag därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta *dels* att giltighetstiden för lagen med vissa bestämmelser mot oskälig arrendestegring den 28 juni 1918 skall förlängas med ytterligare ett år, *dels ock* att giltighetsområdet för tillämpning av ifrågavarande lag skall utvidgas att omfatta även dagsverken samt körslor och andra liknande prestationer.

Vederbörande lagutskott torde godhetsfullt formulera den ändrade lagtext, som betingas av ett bifall till denna framställning.

Stockholm den 18 januari 1921.

P. J. Persson,
Tofta.